

SINTAGME LEXICALE SINAPTICE CU TERMENUL-BAZĂ VERBAL ÎN LIMBAJUL JURIDIC FRANCEZ

Conf. univ. dr. NINA CUCIUC
Universitatea „Mihail Kogălniceanu” – Iași

Conceptul teoretic elaborat de Emile Benveniste (Benveniste, 2000) cu privire la identificarea lingvistică în cazul problematicii legate de sintagmele lexicale a contribuit la recunoașterea unui statut aparte al unităților lexicale complexe, ca unități de funcționare ale discursului și ale limbii, concept care examinează procesul de formare a sintagmelor lexicale și trecerea lor din cadrul enunțului (le discoursif), în cadrul lexicului (le lexical).

E. Benveniste a denumit prin termenul „**sinapsie**” analitismele ce alcătuiesc, în vocabularele specializate, o desemnare constantă și specifică și care cunosc o extindere considerabilă și o productivitate fără limite. Limbajele de specialitate își focalizează creativitatea terminologică în jurul procedurii de **sinaptare**, cu atât mai mult cu cât **sinapsia (sintagma lexicală) este singura care permite specificarea detaliată a desemnatului și clasificarea seriilor prin trăsăturile lor distinctive**. Sub aspect noțional, sinapsia reprezintă o singură unitate lexicală dotată cu o singură semnificație, deși este compusă din două, trei sau mai multe elemente lexicale constitutive.

Relația cu subiectul este esențială în desemnările sinaptice, consideră E. Benveniste: „dacă obiectul este desemnat complet și unic prin această denumire complexă, atunci este sinapsie” (*op. cit.*, p. 148). Lingvistul Louis Guilbert a continuat investigațiile lingvistice referitoare la statutul unităților lexicale complexe denumite de E. Benveniste „sinapsii”, dezvoltând în lucrările sale cercetările din cadrul problematicii în cauză. S-a preocupat, îndeosebi, de „compunerea sintagmatică” sau „compunerea sinaptică”, analizând principiul derivării sintagmatice și stabilind diverse tipuri de structurare a unităților sintagmatice lexicale. L. Guilbert (Guilbert, 1975) identifică în cadrul sintagmei lexicale diverse tipuri de unități sintagmatice, două dintre ele fiind cele mai relevante: **a) unități sintagmatiche nominale; b) unități sintagmatiche verbale**. În lucrarea noastră, „*Franceza juridică*” (ediția 2004), am supus analizei lingvistice formațiile sinaptice din domeniul metalimbajului jurisprudențial francez, denumite de L. Guilbert „unități sintagmatiche nominale”. În investigația de față vom cerceta sub aspect structural **unitățile sintagmatiche verbale**.

Relația dintre funcția morfologică (subiect) și funcția de termen de bază al unității sintagmatiche verbale este esențială, constată L. Guilbert. Din punct de vedere sintactic, ea furnizează noii unități lexicale create, categoria sa gramaticală. Or funcția sintactică a termenului-bază nu poate fi disociată de funcția sa semantică, susține L. Guilbert. Unitatea sintagmatică verbală nu prinde contur decât prin prezența bazei lexicale: „*C'est pourquoi une unité peut varier dans la forme du second élément qui détermine, mais non dans sa base*”. (Guilbert, 1975, p. 257).

Toate vocabularele tehnice conțin asemenea termeni de bază, care prin extrema generalitate a conținutului lor: „*appelle des déterminations pour produire une dénomination*” (*idem*). În expresia lexicală a experienței se instituie, susține lingvistul, o ierarhie de termeni-bază care merge de la general spre particular, în funcție de progresul teoriei spre realizarea tehnică concretă; fiecare element concret al ansamblului devine, la rândul său, **sursă de diferențiere**.

Conform criteriului morfologic al ansamblului de trăsături caracteristice formației sinaptice, ordinea elementelor constitutive denotă relația de determinare **determinat-determinant**, relație specifică sintaxei franceze, după cum menționează și L. Guilbert: „*Toutes les formations lexicales françaises qui reposent sur une transformation directe à partir de la phrase française, qu'il s'agisse d'un syntagme verbal (essuie-mains) ou d'un syntagme nominal (pomme de terre, brosse à dents, machine à écrire, résidence secondaire) transposent donc dans l'ordre des composants le type de relation syntagmatique déterminé-déterminant propre à la syntaxe française*”. (*op. cit.*, p. 239). Explicația acestei opoziții sintactice se datorează originii

latine a limbii franceze. Fenomenul operațional de transformare a sistemului lingvistic latin a traversat o perioadă evolutivă ce a mai inclus două sisteme: sistemul roman, și sistemul francez. Momentele principale ale evoluției transformaționale au dus la eliminarea progresivă a ordinii sintactice bazată: „*sur la déclinaison des mots et du rapport d'antéposition inhérent à la langue latine, en vertu de la marque du cas dans la substitution d' une relation de forme analytique reposant sur la place des mots dans l'ordre d'énonciation et la liaison par des joncteurs prépositionnels*” (*idem*).

E. Benveniste insistă asupra „naturii sintactice (și nu morfologice) a legăturii”, asupra ordinii „determinat+determinant” a membrilor, asupra alegerii libere a oricărui substantiv sau adjectiv ca și constituanți ale acestor unități, precum și asupra utilizării jonctorilor „de” și „à” în realizarea acestei legături. Recurgând la principiile gramaticii generativiste, L. Guilbert creează o tipologie a unităților sintagmatice, pe care le clasează conform funcțiilor sintactice constitutive ale frazei (SN+SV), iar în interiorul fiecărui tip al acestor unități, analizează rolul specific în ansamblul transformărilor ce generează formații lexicale. Modelul fundamental al frazei cuprinde obligatoriu, susține lingvistul, relația dintre un subiect și un predicat, sau, în termeni de sintaxă, între o sintagmă nominală subiect și o sintagmă nominală predicat: „*La genèse des unités syntagmatiques se situe dans la constitution de ces syntagmes élémentaires; le syntagme nominal sujet d'une phrase, s'il comporte un nom et une détermination, est lui-même issu d'une structure de base, énonçant cette détermination; le syntagme verbal (subl.n.) s'il n'est pas représenté par le verbe seul, est formé d'un verbe et d'un complément ce qui constitue le schéma de l'unité syntagmatique verbale*”. (*op. cit.*, p. 256). După L.Guilbert, principiul **unității sintagmatice verbale** consistă în a contracta o secvență sintagmatică de discurs într-o unitate lexicală. Din acest punct de vedere, compară **sintagmele lexicale verbale** cu compuși ce conțin o formă verbală conform ordinii sintagmei de discurs, constatând că în pofida asemănării morfologice (V+N) și chiar sintactice (formă verbală+complementul său), **sintagma verbală lexicalizată** se deosebește esențial de un compus cu baza verbală prin faptul: „*qu'il ne résulte d'aucune transformation dans la fonction verbale: la séquence syntagmatique verbale est, fonctionnellement, un verbe*”. (*op.cit.*, p.262). **Unitatea sintagmatică verbală** al cărui pricipiu constă în coagularea elementelor lexicale distincte într-un ansamblu lexicalizat unic, dotat cu o singură funcție sintactică, nu este asimilabilă unităților lexicale ce rezultă din aglutinarea constituanților unei fraze, menționează autorul; dacă în cazul compușilor cu bază verbală constituanții aglutinați au pierdut orice capacitate de variație în cadrul funcției verbale („*il n'existe pas de rendons-nous ni de rends-moi*”), în cazul **unității sintagmatice verbale** verbul rămâne apt funcției sale de verb, exprimând persoana, timpul, modul.

Orice unitate sintagmatică verbală (sinapsie) se construiește în jurul unui termen pivot, denumit „**termen de bază**” sau „**termen-bază**”. **Sinapsia nu îmbracă haină lexicală decât prin prezența esențială a termenului de bază**. Elementul al doilea, care determină, poate varia în forma sa, or nu și ca element de bază. Astfel, conceptul „acțiune” poate să ia formele: **faire appel, faire breveter, faire défaut, faire faillite, faire fausse piste, faire faux serment, faire par acte notarié, faire une enquête**, etc, - or, permanența termenului de bază este indispensabilă. Funcția de bază semantică a termenului primar din unitatea sintagmatică verbală (sinapsie) devine relevantă când acesta, termenul-bază, este un cuvânt de fixare a definiției și care antrenează determinări pentru a forma o denotare. Toate vocabularele specializate conțin asemenea termeni-piloni noționali. Termenul-bază antrenează și entități lexicale provenite, în cazul nostru, din limba franceză comună, constituind categoria de termeni juridici cu cea mai consistentă pondere, ce denumesc noțiuni specifice sistemului jurisprudențial francez.

Fiind, prin excelență, unități lexicale complexe ale limbajelor tehnice, unitățile sintagmatice verbale se regăsesc, după cum e și firesc, în terminologia juridică franceză. Consultând literatura metalexiconografică franceză, am constatat o frecvență sporită a unor sinapsii, cu statut de unitate sintagmatică verbală, al căror termen-bază este un verb. Expansiunea paradigmatică a sinapsiilor având ca termen-bază un verb se realizează în sintagma lexicală

verbală cu ajutorul unor membri de structură diferită. Unitățile sintagmatice verbale reprezintă, în principiu, cadrul structural: **(V+joncteur+N)**. Aceste modele structurale operează cu mai mulți factori de joncțiune, pe care noi îi denumim jonctori sinaptici, cum ar fi: **à; de; en; sur; comme; sous; par; devant; contre**. Exemple:

à : condamner **à** une amende; condamner **à** x années; condamner **à** prison; louer **à** bail; livrer **à** la police; répondre **à** une accusation; se rendre **à** la justice; verser **aux** débats;

de : disposer **d'**un bien; disposer **d'**un coupable; se dégager **d'**un contrat; s'échapper **de** prison;

en : aller **en** prison; donner **en** location; être en procès; introduire **en** instance; juger **en** equity; passer **en** jugement; plaider **en** défense; poursuivre **en** justice; se pourvoir **en** cassation; remettre **en** vigueur; rentrer **en** vigueur;

sur: juger **sur** dossier; statuer **sur** le fond; statuer **sur** une requête; statuer **sur** un divorce;

comme: apporter **comme** preuve; citer **comme** témoin; désigner **comme** juré; etc.;

sous: déclarer **sous** serment; se mettre **sous** la protection;

par: s'engager **par** contrat; juger **par** contumace; perdre **par** confiscation; plaider **par** écrit;

devant: actionner **devant** les tribunaux; porter **devant** les tribunaux; poursuivre **devant** les tribunaux;

contre: apporter **contre** l'accusé; protéger **contre** toute action; rapporter **contre** l'accusé;

Sintagmele lexicale verbale cu predeterminanți (aceștia sunt redați, în principiu, prin formele articolului hotărât, articolului nehotărât sau ale adjectivului posesiv) reflectă modelul structural **(V+prédéterminant+N)**. Exemple:

- abolir **la** torture; abolir **la** monarchie; acquitter **l'** accusé; appliquer **la** loi; apposer **sa** signature; apposer **son** sceau; causer **un** préjudice; confirmer **une** condamnation; contracter **une** dette; déposer **les** conclusions; déposer **une** plainte; diriger **une** affaire; exercer **un** recours; faire **une** plaidoirie; faire **une** loi; fournir **un** alibi; intenter **un** procès; interloquer **une** affaire; invoquer **la** prescription; maintenir **ses** déclarations; plaider **la** folie; plaider **l'** irresponsabilité; reconnaître **sa** culpabilité; refuser **son** consentement; respecter **ses** devoirs; vider **sa** saisine; vider **son** délibéré.

Cadrul componential disinaptic reflectă următoarele modele structurale:

a) (V+prédéterminant+N+A): appliquer **une** cause contractuelle; dresser **un** procès verbal; infliger **une** sanction pénale; intenter **une** action pénale; mener **une** enquête criminelle; prononcer **la** liquidation judiciaire;

b) (V+prédéterminant+N1+joncteur+N2): casser **un** jugement **en** appel; commettre **une** erreur **de fait**; commettre **un** délit **d'**intention; confirmer **le** bien-fondé **d'**une plainte; déposer **les** conclusions **auprès d'**un tribunal; déposer **un** dossier **au** greffe; déposer **un** dossier **devant** le tribunal; dresser **la** liste **des** jurés; juger **le** fond **de** la cause; instruire **une** affaire **sur** le fond; lancer **un** mandat **d'**arrêt; porter **une** décision **en** appel; porter **une** affaire **devant** le tribunal; prononcer **la** contrainte **par** corps; prononcer **la** résiliation **du** contrat; reconnaître **la** véracité **d'**un fait; relever **un** moyen **de** droit; respecter **les** droits **de** l'homme; respecter **les** droits **des** tiers; respecter **la** propriété **d'**autrui; respecter **l'**esprit **de** droit; souscrire **un** billet **d'**ordre; supprimer **la** peine **de** mort; viser **un** article **de** loi; viser **une** décision **de** justice;

c) (V+N1+joncteur+N2): donner suite **à** une demande; faire droit **d'**une requête; faire droit **à** un grief; porter atteinte **aux** biens; porter atteinte **aux** droits; porter atteinte **aux** garanties;

d) (V+joncteur1+N1+joncteur2+N2): intenter **des** poursuites **contre** quelqu'un; se mettre **sous** la protection **de** la loi; rapporter **en** faveur **de** l'accusé; refuser **de** communiquer **une** pièce; siéger **à** la Cour **de** Paris; statuer **sur** les causes **du** divorce; veiller **au** respect **de** la Constitution; veiller **à** l'exécution **de** la loi;

e) (V+joncteur+N+A): assigner **devant** la cour supérieure; remettre **en** main propres; siéger **à** l'Assemblée Nationale.

O productivitate mai mică în creativitatea sinaptică înregistrează modelul structural (V+N):

- **faire appel; faire droit; faire serment; faire tort; interjeter appel; porter atteinte; porter plainte; porter préjudice; prendre connaissance; prendre effet; trouver remèdes;**

și modelul (V1+joncteur +V2): **surseoir à statuer; citer à comparaître.**

Unitățile sintagmatice verbale polisintactice (vezi *Franceza juridică*, 2004) sunt puțin numeroase în limbajul juridic francez. Exemple:

- a) **polisinapsii cvadrilexematice:** apposer mention de dépôt légal; confirmer un jugement de première instance; demander sa mise en liberté provisoire; maintenir l'autorité d'un instrument international; porter atteinte à la dignité humaine; veiller au bon déroulement de l'instance;
- b) **polisinapsii cvintlexematice:** admettre quelqu'un à faire valoir ses droits; mettre quelqu'un en liberté provisoire sous caution; reconnaître la veracité d'un fait invoqué contre soi;
- c) **polisinapsii sextilexematice:** reconnaître l'autenticité d'un document invoqué par la partie adverse.

Modelul sintagmatic realizat prin intermediul factorilor de joncțiune din cadrul sintagmei lexicale verbale acoperă mai multe tipuri de relații. În relația de specificare, specificatul este primul element (determinatul), iar lucrul ce specifică este al doilea element (determinantul). Funcția de specificator revine jonctorului sinaptic (factorului de joncțiune). Prin natura desemnării lor, atât determinatul (termenul-bază), cât și determinanții precedați de predeterminanți exprimă:

a) **o noțiune a expresiei proceselor concrete sau abstracte:** aboutir à un compromis; accomplir des formalités; accorder des dommages; blanchir de l'argent; casser un jugement; déclarer sous serment; donner à bail; exécuter un jugement; faire droit à une requête; faire droit à un grief; faire un procès à quelqu'un; fournir un alibi; intenter un procès; intenter une action pénale; intenter des poursuites contre quelqu'un; introduire en instance; invoquer la prescription; interloquer une affaire; maintenir ses déclarations antérieures; mener un enquête; mener une enquête criminelle; mener un interrogatoire; ouvrir une enquête; passer en jugement; rapporter à justice; relever un moyen de droit; répondre à une requête; répondre à une accusation; représenter un enfant; veiller à l'exécution de la loi; veiller au respect de la Constitution; viser un article de la loi; viser une décision de justice;

b) **o noțiune a expresiei acțiunii, a stării lucrurilor sau persoanelor:** agir en justice; accorder des dommages et intérêts; acquitter l'accusé; contracter une dette; confirmer une condamnation; déclarer nul et non avenue; délivrer une ordonnance; déposer une plainte; donner des garanties; donner en location; donner suite à une demande; être déclaré coupable; être frappé de nullité; être mis en faillite; faire appel; faire serment; instruire une affaire; instruire une affaire sur le fond; instruire une cause; instruire un procès; interjeter appel; lancer un mandat d'arrêt; libérer quelqu'un sous caution; louer à bail; livrer à la police; nier une accusation; purger l'accusation; purger le défaut; purger une peine; relever appel; saisir une juridiction; saisir un bien; saisir un héritier; souscrire à un billet d'ordre; souscrire à un emprunt; traduire en justice; transférer un bien; transférer un droit; trancher un litige; trancher des droits; trancher un grief; trancher un litige.

L.Guilbert identifică, în baza unui clasament al bazelor constitutive ale unităților sintagmatice verbale, o categorie de „**operatori de verbalizare sintagmatică**”, considerând că: „*la réalisation de l'unité syntagmatique verbale dépend de cet opérateur non moins essentiellement que du nom base (...). Ces opérateurs peuvent se répartir en différents systèmes de modalisation de l'état ou du procès*” (op. cit., p. 266). Distinge, în acest sens, un prim sistem de modalizare a stării cuprins în formele verbale ale lui **être, metre, tenir**. Sintagma lexicală verbală, constată lingvistul, se instaurează atunci când natura stării redată de determinant este

exprimată nu printr-un adjectiv, ci printr-un substitut jonctorial. În contextul analizei paradigmaticității termenilor sinaptici, considerăm pertinentă intenția noastră de a exemplifica, în paralel cu sistemul de operatori ai verbalizării sintagmatice și **paradigmele sinaptice**, ce rezultă din seria sintagmatică terminologică în care **termenul-bază verbal generează axa paradigmatică sinaptică**. Sintagmele lexicale verbale construite cu termenul-bază formează paradigme sinaptice, grație ușurinței și amplitudinii realizărilor cu care sinapsia se pretează flexibilității paradigmatică. **Paradigma sinaptică** este concepută drept o paradigmă derivațională în care: „*chaque terme de base ouvre une série terminologique ou se maintient une totale cohérence notionnelle*” (Guilbert, *op.cit.*, p. 48). Raportăm paradigma sinaptică derivării sintagmatice care operează cu seriile axei paradigmatică ale sinapsiilor (în cazul dat al unităților sintagmatice verbale).

După cum menționasem mai sus, primul sistem de verbalizare a stării cuprinde termenul-bază **être**, conținut și în desemnarea terminologică a paradigmei sinaptice formate cu determinatul **être**:

être accusé d'un délit d'intention	être admis au barreau
être à la charge de	être astreint
être avocat stagiaire	être considéré comme
être condamné à une amende	être d'accord
être condamné aux dépens	être disponible
être déclaré coupable	être disposé à faire
être diplômé en droit	être dû
être en conflit avec	être en liberté sur parole
être en rapport avec	être frappé de nullité
être le garant de quelqu'un	être licencié(e)
être mis en faillite	être mis en prison
être nommé au conseil de la reine	être pris en flagrant délit
être en procès	être renvoyé
être sous sa responsabilité	être sur la piste de.

Formații sinaptice construite cu termenul-bază **mettre**:

mettre en détention préventive	mettre en accusation
mettre en état d'arrestation	mettre en faillite
mettre en liberté provisoire	mettre en jugement
mettre en liberté sous caution	mettre en place
mettre en vigueur sous l'effet d'une loi	mettre fin à
mettre quelqu'un à l'épreuve	mettre quelqu'un en jugement
mettre quelqu'un en liberté provisoire sous caution; mettre un terme à.	

Sintagme lexicale verbale formate cu termenul-bază **tenir**:

tenir à jour	tenir audience
---------------------	-----------------------

Cel de-al doilea sistem de verbalizare, după L. Guilbert, este constituit din operatorii **avoir; prendre**. Operatorul verbal **avoir** servește la formarea unor unități sintagmatice verbale ce exprimă o stare fizică sau morală:

avoir accès au livre du compte	avoir affaire à
avoir le concept de	avoir l'impression que
avoir pour marchandises retournées	avoir en gage
avoir un intérêt dans	avoir un procès
avoir une mine patibulaire	avoir accès au dossier

Unități sintagmatice verbale constituite cu termenul-bază **prendre**:

prendre à témoin	prendre connaissance
prendre effet	prendre une décision
prendre des mesures.	

Operatorul verbal **prendre** servește la marcarea începutului stării (L. Guilbert).

Cel de-al treilea sistem este denumit de L. Guilbert „sistem de factizare” (factisation) a unităților sintagmatice verbale. Principalul operator de factizare este considerat *faire*, dar și *donner; porter; rendre; respecter; statuer; supprimer; prononcer; rejeter; appliquer; poursuivre; assigner; plaider; déposer*. Să exemplificăm prin prezentarea paradigmelor sinaptice ale acestor operatori de factizare:

Faire:

faire appel	faire breveter
faire confiance	faire défaut
faire des affaires avec	faire faillite
faire quelque chose à qqn	faire fausse piste
faire faux serment	faire l’inventaire
faire par acte notarié	faire partie du jury
faire payer	faire préparer
faire prêter serment à quelqu’un	faire prêter serment
faire son droit	faire son droit
faire un contre-interrogatoire	faire une cession
faire une déclaration	faire une demande
faire une déposition	faire une enquête
faire valoir un droit	faire droit à un appel
faire droit à une requête	faire droit à un grief
faire un procès à quelqu’un.	

Donner:

donner à bail	donner des pots de vin
donner des garanties	donner en location
donner les grandes lignes de	donner suite à une demande

Déposer:

déposer les conclusions auprès d’un tribunal;	déposer une pièce
déposer un dossier au greffe	déposer à la barre
déposer un dossier devant le tribunal	déposer une plainte en justice
déposer une plainte contre quelqu’un	déposer un acte chez le notaire
déposer d’un fait en justice	déposer au prétoire
déposer une requête	déposer le bilan

Appliquer:

appliquer la loi	appliquer une sanction
appliquer une clause contractuelle	appliquer une mesure

Assigner:

assigner quelqu’un à résidence	assigner quelqu’un en justice
assigner quelqu’un devant la Cour supérieure;	assigner qqn à comparaître

Plaider:

plaider en faveur de quelqu’un	plaider par écrit
plaider en défense	plaider les affaires
plaider les circonstances	plaider oralement
plaider la folie	plaider la responsabilité
plaider coupable d’une infraction	plaider au fond
plaider coupable d’une accusation	plaider non-coupable
plaider coupable du meurtre de x	

Porter:

porter atteinte	porter une décision en appel
porter une affaire devant le tribunal	porter préjudice à
porter plainte contre x	porter plainte

Poursuivre:

poursuivre devant les tribunaux
poursuivre quelqu'un en justice
poursuivre en justice

poursuivre une instance
poursuivre une réclamation

Prononcer:

prononcer la contrainte par corps contre quelqu'un
prononcer le jugement
prononcer une décision
prononcer la liquidation judiciaire
prononcer la résiliation du contrat

prononcer le divorce
prononcer une injonction
prononcer une peine
prononcer la sentence

Rejeter:

rejeter un appel
rejeter une demande

rejeter une requête
rejeter une action

Rendre:

rendre un arrêt
rendre une décision
rendre un verdict

rendre justice à quelqu'un
rendre un jugement

Respecter:

respecter les droits de l'homme
respecter les droits des tiers
respecter l'esprit de la loi
respecter les délais requis

respecter ses devoirs
respecter la loi
respecter la propriété d'autrui

Statuer:

statuer sur les causes du divorce
statuer sur le fond
statuer dans une affaire
statuer sans appel

statuer au contentieux
statuer de fait
statuer au principal
statuer sur une requête

Supprimer:

supprimer un impôt
supprimer la peine de mort

supprimer une mesure
supprimer une taxe

CONCLUZII:

- Limbajele de specialitate își focalizează creativitatea terminologică în jurul procedurii de **sinaptare**, cu atât mai mult cu cât sinapsia (sintagma lexicală) este singura care permite specificarea detaliată a desemnatului și clasificarea seriilor prin trăsăturile lor distinctive. Sub aspect noțional, sinapsia reprezintă o singură unitate lexicală, dotată cu o singură semnificație, deși este compusă din două, trei sau mai multe elemente lexicale constitutive.
- Conform criteriului morfologic al ansamblului de trăsături caracteristice formației sinaptice, ordinea elementelor constitutive denotă relația de determinare **determinat-determinant**, relație specifică sintaxei franceze.
- Recurgând la principiul gramaticii generativiste, L. Guilbert creează o tipologie a unităților sintagmatice, pe care le clasează conform funcțiilor sintactice constitutive ale frazei, clasificându-le în: **a) unități sintagmatice nominale; b) unități sintagmatice verbale**. Sintagma lexicală se construiește în jurul unui termen-pivot, denumit **termen-bază**.
- Expansiunea paradigmatică a formațiilor sinaptice, având ca termen-bază un verb, se realizează în sintagma lexicală verbală cu ajutorul unor membri de structură diferită. Unitățile sintagmatice verbale reprezintă, în principiu, cadrul structural: **(V+joncteur+N)**. Acest model structural operează cu mai mulți factori de joncțiune (jonctori sinaptici), cum ar fi: **à; de; en; sur; comme; sous; par; devant; contre**.

- **Sintagmele lexicale verbale monosinaptice** reflectă modelul structural: **(V+prédéterminant+N)**.
- **Cadrul componential disinaptic** reflectă următoarele modele structurale: **(V + prédéterminant + N + A); (V + prédéterminant + N1 + joncteur + N2); (V + N1 + joncteur + N2); (V + joncteur1 + N1 + joncteur2 + N2); (V + joncteur + N + A)**.
- Prin natura desemnării lor, atât determinatul (termenul-bază), cât și determinanții precedați de predeterminanți exprimă: a) o noțiune a expresiei proceselor concrete sau abstracte; b) o noțiune a expresiei acțiunii, a stării lucrurilor sau persoanelor.
- Sintagmele lexicale sinaptice verbale construite cu termeni-bază formează paradigme sinaptice. Raportăm paradigma sinaptică derivării sintagmatice care operează cu seriile axei paradigmatică ale sinapsiilor (în cazul dat al unităților sintagmatiche verbale).

REFERINȚE BIBLIOGRAFICE:

1. **Benveniste, Emile**, *Probleme de lingvistică generală*, vol. II, Editura Universitas, București, 2000.
2. **Guilbert, Louis**, *La créativité lexicale*, Librairie Larousse, Paris, 1975.
3. **Cuciuc, Nina**, *Franceza juridică*, Editura Demiurg, Iași, 2004.
4. **Cuciuc, Nina**, *Unități sinaptice cu termenul-bază „mise” în limbajul juridic francez*, în Buletin Științific al UMK-Iași, nr. 11, Editura Cugetarea, 2002, pp. 251-261.
5. **Cuciuc, Nina**, *Formații sinaptice cu jonctori prepoziționali în limbajul juridic francez*, în Buletin Științific al UMK-Iași, nr. 13, Editura Cugetarea, 2004, pp. 215-222.